

Lokal del i Grankullas läroplan för förskoleundervisningen 2026

1 Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen

Grankulla stads läroplan för förskoleundervisningen består av de nationella grunderna för förskoleundervisningens läroplan, som har kompletterats med Grankullas lokala prioriteringar. Grankulla stads läroplan för förskoleundervisningen definierar, styr och stöder anordnandet av förskoleundervisningen i alla de enheter som erbjuder förskoleundervisning. Förskoleenheterna gör upp sina egna läsårsplaner för förskoleundervisningen med utgångspunkt i Grankullas kommunala läroplan för förskoleundervisningen.

Utvärderingen av hur den lokala läroplanen har förverkligats görs årligen i förskoleenheterna i samband med utvärderingen av läsårsplanen. Läroplanen för förskoleundervisningen utvärderas och uppdateras också då Utbildningsstyrelsen uppdaterat sina styrande dokument.

Stadens läroplan för förskoleundervisningen har uppdaterats 2025 och 2026 efter att Utbildningsstyrelsen ändrade grunderna för förskoleundervisningens läroplan. Uppdateringen genomfördes av en utsedd arbetsgrupp bestående av ledning och personal inom småbarnspedagogik.

Om uppdateringsarbetet år 2026 informerades vårdnadshavarna via småbarnspedagogikens kundinformationssystem, och de gavs möjlighet att kommentera uppdateringarna.

En gemensam ledningsgrupp med arbetsgruppen som uppdaterade läroplanen för den grundläggande utbildningen stödde uppdateringen av läroplanen för förskoleundervisningen. Ledningsgruppen samarbetade med Västra Nylands välfärdsområde. Stadens strategiarbete pågick medan läroplanen för förskoleundervisningen uppdaterades.

Barnen har varit delaktiga i processen via intervjuer och observation. Vårdnadshavare har informerats om uppdateringsarbetet under vårdnadshavarkvällar, och de erbjöds möjlighet att kommentera utkastet till läroplanen för förskoleundervisningen via småbarnspedagogikens klientdatasystem. Förskoleundervisningens personal involverades/gjordes delaktig genom pedateam och allmän information. Jämställdhetsplanen och en plan för likabehandling utarbetas som en fristående plan.

2 Förskoleundervisningens uppdrag och allmänna mål

I Grankulla ordnas kommunal förskoleundervisning på finska och svenska. Svenskspråkig förskoleundervisning ges på enheten som är ansluten till Granhultskolan och språkbadsundervisning i språkbadsenheten. Finskspråkig förskoleundervisning ges i finskspråkiga enheter för småbarnspedagogik, de olika verksamhetsställena för förskoleundervisning bestäms årligen.

Förskoleundervisningen ordnas i enlighet med lagen om grundläggande utbildning, grunderna för förskoleundervisningens läroplan och Grankullas lokala plan för förskoleundervisning som godkänts av de finska och svenska utskotten för fostran och utbildning. Grankullas läroplan för förskoleundervisning kompletteras med en separat del för varje verksamhetsställe. Läsårsplanerna godkänns årligen av chefen för småbarnspedagogik senast i slutet av september. Läsårsplanerna tillkännages finska och svenska utskotten för fostran och utbildning. Vid anordnandet av förskoleundervisningen beaktas även den lokala planen för elevvård.

Administrativt hör förskoleundervisningen i Grankulla till bildnings och välfärdssektorn och till de finska och svenska utskotten för fostran och utbildning. Det finska utskottet för fostran och utbildning beslutar årligen om de enheter som på finska ger avgiftsfri förskoleundervisning. Invånarna informeras om den elektroniska ansökningsprocessen för förskoleundervisningen.

Förskoleundervisningens uppdrag under lärstigen

Förskoleundervisningens uppgift som en del av lärstigen är att bilda en sammanhängande helhet från förskoleundervisning till grundskola. Verksamheten baseras på läroplanen, läsårsplanen och den stöder barnets individuella utveckling och delaktighet. Samarbetet mellan förskoleundervisningen och nybörjarundervisningen är systematisk, planerad och definierad utifrån målen. Personalen ansvarar för att planera och genomföra samarbetet.

Värdegrund i Grankullas förskoleundervisning

Stadens strategi och värderingar styr vår verksamhet, där barnets bästa, rätten till välbefinnande, omsorg, jämlikhet, jämställdhet och inkludering betonas. Visionen för småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen är "Starka rötter, bärande vingar".

Synen på lärande i Grankullas förskoleundervisning

Uppdraget och de allmänna målen för förskoleundervisningen i Grankullas förskoleplan har utarbetats baserat på ett lärandeperspektiv, enligt vilket barnen tillägnar sig nya kunskaper och färdigheter i interaktion med andra barn, personal, olika samhällen och närmiljön. I förskoleundervisningen lär sig barnet genom att göra, utforska, observera, experimentera och dra slutsatser. Barnet ses som en aktiv och intresserad aktör. Personalen fungerar i förskoleundervisningen som möjliggörare av barnets delaktighet och säkerställer att barnen kan påverka innehållet i verksamheten.

Utgångspunkten för lärandet är barnets tidigare erfarenheter och kunskaper. Det är viktigt att de nya kunskaperna och färdigheterna har en koppling till barnens vardag och erfarenhetsvärld.

I förskoleundervisningen respekteras barnens intressen vid anordnandet av undervisningen. Lek i olika former är viktigt i förskoleverksamheten. Vårdnadshavare är viktiga samarbetspartners i planerandet, genomförandet och utvärderandet av verksamheten. I förskoleundervisningen stöder vi barnets medvetenhet om sitt eget lärande och vi hjälper barnet att upptäcka framgångar och lärandeupplevelser i vardagen.

Leken är den primära formen av lärande för förskolebarn. Genom lek övar barnet på nya saker och strukturerar den omgivande världen, sina erfarenheter samt uttrycker sina känslor och behov. Lek kräver tid och utrymme. Personalens uppgift är att stöda leken genom att skapa en trygg och inspirerande miljö. Genom att observera leken och även delta i leken får personalen unik kunskap

om barnet och dess liv. I leken möts barnets inre och yttre värld. Som Albert Einstein sagt: "Lek är den högsta formen av forskning".

Mångsidig kompetens i förskoleundervisningen: Åtgärder, utvärdering och utveckling i Grankullas förskoleundervisning

Mångsidig kompetens utvecklas både i förskolegruppens verksamhet, i samarbetet mellan förskolegrupperna och i samarbetet med grundskolan. Uppgiften att utveckla mångsidig kompetens löper som en kontinuitet från grunderna för planen för småbarnspedagogik till grunderna för förskoleundervisningens läroplan och grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. Uppgiften förutsätter ett planerat arbetssätt och en utvärdering av hur målen uppnås samt ett samarbete mellan småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Övergången mellan förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ses som en betydelsefull period i barnets liv. Personalen inom förskoleundervisningen samarbetar nära med barnets närskola. Verksamheten planeras och utvärderas genom årsklockan, elevvårdsplanen och Valssiutvärderingsmetoden.

- **Förmågan att tänka och lära sig i förskoleundervisningen i Grankulla**

Förmågan till tänkande och lärande utvecklas i interaktion och utgör grunden för att lära sig andra kompetenser som del av ett livslångt lärande. I Grankulla hjälper vi barnen att se sitt eget lärande genom positiva lärupplevelser. På så sätt upptäcker barnet sitt eget sätt att lära sig. Barnet uppmuntras att pröva, ställa frågor och ifrågasätta saker och fenomen samt att upptäcka, förstå och skapa något nytt.

- **Kulturell och kommunikativ kompetens i förskoleundervisningen i Grankulla**

Modellen för goda seder och artigt beteende utgår från de vuxna. Tillsammans med barnen diskuterar och reflekterar vi över betydelsen av goda seder. I förskoleundervisningen övar vi dagligen känslor och sociala färdigheter på ett tryggt sätt med den egna kamratgruppen. I förskoleundervisningen förebygger vi mobbning genom att uppmärksamma de sociala relationerna mellan barn och genom att stöda kompisfärdigheter. Barnen lär sig att känna igen och sätta ord på känslor. Vi använder olika pedagogiska metoder för att stöda barnens känslor och kompisfärdigheter.

Tillsammans med barnen undersöker vi respektfullt mångfalden i närsamhället. Fokus ligger bland annat på mångfald av människor, kön och familjer i enlighet med jämlikhets och jämställdhetsplanen.

I förskoleundervisningen bekantar vi oss med kultur i Grankulla och närhistoria. Grankulla är till storleken lätt att nå till fots, vilket föredras då förskolegrupperna rör sej i staden. Barnen i förskoleundervisningen deltar i olika kulturevenemang.

I förskoleundervisningen lär sig barnen att uppskatta sina egna och andras familjers traditioner och seder. Språkmedveten förskoleundervisning gäller alla barn. Personalen förstår språkets betydelse i förskoleundervisning och ser språklig mångfald som en resurs och rikedom. I handboken för språklig, kulturell och åskådningssmässig medvetenhet inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen beskrivs lokal praxis i förskoleundervisningen. Språk och kulturläraren inom småbarnspedagogiken stöder personalens språkmedvetna arbete även i förskoleundervisningen.

- **Vardagskompetens i förskoleundervisningen i Grankulla**

Det är viktigt att ett barn i förskoleåldern får uppleva att hen är duktig, kompetent och värdefull. Barnet tycker om att göra saker själv och gläds när det lyckas. Barnet uppmuntras och får positiv respons för sina försök. Inom förskoleundervisningen anser vi det vara viktigt att stöda barnets självständighet och mod att försöka. Vi möjliggör detta i vardagen genom att låta barnen till exempel ta mat själva, utföra små städ och ordningsuppgifter samt fungera som hjälpare i olika aktiviteter. I förskoleundervisningen vägleds barnen att ta hand om sig själva, varandra, sina saker och den gemensamma miljön.

I förskoleundervisningen stöder vi barnens positiva inställning till framtiden. Barnen är aktiva deltagare och aktörer i hållbar utveckling, till exempel genom att delta i olika faser av återvinning. Vi stöder barnens respekt för naturen. I förskoleundervisningen uppmärksammar vi även kostundervisning och tar hänsyn till barnens olika behov vid måltider.

Förskoleundervisningen erbjuder mångsidig fysisk aktivitet året runt både utomhus och inomhus. Fysisk aktivitet används pedagogiskt i olika situationer och stunder. Personalen förstår betydelsen av fysisk aktivitet för barnets välbefinnande och fungerar som en positiv modell genom eget exempel. Barnens dag består också av vardagsmotion, till exempel i övergångssituationer, gemensamma samlingar och styrda gårdslekar. Dessutom utnyttjas stadens olika möjligheter till fysisk aktivitet och idrott.

- **Multilitteracitet i förskoleundervisningen i Grankulla**

I Grankulla betonar vi litteraturens betydelse genom att läsa för barnen dagligen. Vi diskuterar den lästa texten och reflekterar över ordens och textens betydelse tillsammans med barnen. I förskoleundervisningen stöder vi barnens läsutveckling och hjälper dem att förhålla sig kritiskt till olika informationskällor. Vi uppmuntrar barnen att använda, utforska och även producera olika meddelanden. Vi använder en mängd olika metoder för att utveckla barnens multilitteracitet. Personalen möjliggör en rik textmiljö för barnen, till exempel genom böcker, filmer, musik, ramsor och genom att synliggöra flerspråkighet. Barnen ses som aktiva aktörer och delaktigheten stärks genom utveckling av multilitteracitet.

Förskoleundervisningen samarbetar aktivt med biblioteket och besöker biblioteket regelbundet. Samarbetet mellan biblioteket och småbarnspedagogiken, exempelvis tamburbiblioteket, uppmuntrar vårdnadshavare att läsa för sina barn. Personalens och barnens åsikt tas i beaktande när bibliotekens barnlitteraturutbud granskas. Dessutom används digitala boktjänster i förskoleundervisningen.

- **Digital kompetens i förskoleundervisningen i Grankulla**

Småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen utnyttjar Granis DigiLablärmiljö, som är ett centrum för ny teknik i Grankulla. På DigiLab lär man sig programmeringsfärdigheter och robotik samt att bekanta sig med exempelvis virtuell verklighet, 3Dutskrift och skapande av digital musik och bildkonst. Småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen har utvecklat verktyget Digrädet, som stödjer åldersanpassad utveckling av barns digitala färdigheter. I utvecklingen av

digitala färdigheter är lek den viktigaste utgångspunkten. I Digiträdet finns färdigheter beskrivna som barnen övar på i olika åldrar. Ett exempel på forskningsuppgifter relaterade till vetenskap och naturfenomen är de materialpaket som cirkulerar i enheterna. Barnens förundran, frågor och intressen är utgångspunkten för digital verksamhet. I förskoleenheterna finns möjlighet att använda pekskärmar och surfplattor både i undervisningen och som lärmaterial.

- **Förmåga att delta och påverka i förskoleundervisningen i Grankulla**

Barns delaktighet i förskoleundervisningen förutsätter att barnet är en aktiv medlem i sin grupp. Barnens tankar och åsikter inte bara hörs, utan också beaktas i förskoleundervisningens verksamhet. Barnen ska ha möjlighet att påverka frågor som berör deras eget liv samt bli förstådda och accepterade som den de är. För att barnen ska kunna uppleva delaktighet måste de känna sig trygga, accepterade och som en del av gruppen.

Trygghet skapas genom gemensamt överenskomna regler i gruppen. I en trygg miljö utvecklas barnets egen identitet och självkänsla. Varje gruppmedlem uppskattas och respekteras samt hörs på ett sätt som ger alla en känsla av tillhörighet. I en inkluderande verksamhetskultur visar vuxna genom sitt exempel hur man agerar i ett jämlikt och jämställt samhälle. Barnen ges möjligheter att påverka frågor som berör dem själva. Respektfulla möten, att lyssna på varandras tankar och att handla tillsammans stärker färdigheterna för deltagande och påverkan. Målet är att barnet lär sig betydelsen av överenskommelser och tillit. Ramarna för den pedagogiska verksamheten planeras för att gynna alla barn och vara inkluderande, så att barnet kan delta i verksamheten. Förskoleundervisningens verksamhet planeras, genomförs och utvärderas tillsammans med barnen, vårdnadshavarna och personalen inom förskoleundervisningen.

- **Utvärdering och utveckling av mångsidig kompetens i förskoleundervisningen i Grankulla**

Förskoleundervisningen utvärderas med hjälp av läsårsplanen, elevvårdsplanen och teamets pedagogiska avtal. Grankulla genomför regelbundet en kundundersökning inom småbarnspedagogik. Undersökningen genomförs vartannat år och innehåller delar som kartlägger både vårdnadshavarnas och barnens åsikter. Resultaten från undersökningen används i utveckling av tjänster både på stads och enhetsnivå. Utvärderingar från Nationella Centret för Utbildningsutvärdering (NCU) görs regelbundet både på nationell och kommunal nivå. På kommunal nivå fastställer ledningen för småbarnspedagogik och förskoleundervisning indikatorer för utvärdering av verksamheten enligt utvärderingsplanen. Utvärderingen involverar ledning, personal och/eller administration för småbarnspedagogik beroende på undersökningens tema. Själva utvärderingen görs elektroniskt genom kvalitetsutvärderingssystemet för småbarnspedagogik (Valssi).

Förutom personalen deltar även barn och vårdnadshavare i utvärderingen av verksamheten. I utvärderingen reflekterar barnen över sitt eget lärande och varande. Vårdnadshavarnas delaktighet möjliggörs genom vårdnadshavarkvällar och daglig kommunikation samt i samband med barnets individuella samtal.

3 Verksamhetskulturen inom förskoleundervisningen

Förskoleundervisningen är en del av ett kulturellt föränderligt och mångsidigt samhälle. Kulturell mångfald ses som en resurs. I förskoleundervisningen värderas och utnyttjas det finska kulturarvet och de nationella språken samt den kulturella, språkliga och åskådningsmässiga mångfalden i samhället och miljön. Flerspråkighet görs synlig.

I centrum för förskoleundervisningen i Grankulla står positiv pedagogik, barnens styrkor och barnens delaktighet i planering av verksamheten. I förskoleundervisningen bemöts och behandlas alla jämlikt. Jämlikhet innebär inte likhet. Samhällets mångfald ska synas i förskoleundervisningens lärmiljö, till exempel i bokval, bilder, material och leksaker. Personalen stödjer barnen i att möta mångfald och ingriper vid behov på ett respektfullt och konsekvent sätt i deras interaktioner kring ämnet. Med positiv och uppmuntrande interaktion stöds barnens utveckling av egen identitet och självkänsla.

Staden anordnar gemensamma fortbildningstillfällen för personalen inom småbarnspedagogik. På detta sätt ökas kompetens och etablering av gemensamma rutiner. Barnens åsikter och tankar beaktas i utvecklingen av verksamhetsmiljön.

I förskolegruppen utarbetar vuxna och barn tillsammans gruppens spelregler med hjälp av positiv pedagogik. Syftet är att göra det tydligt för barnen vad gemensamma spelregler innebär och vikten av att följa dem. För att synliggöra barns tankar och reflektioner och för att utvärdera eget agerande används olika utvärderings- och intervjuetoder (samtal, bild, fotografi).

Verksamhetskulturen spelar en avgörande roll för att genomföra undervisningsarrangemang som främjar lärande, barns delaktighet, jämlikhet och helheten i förskoleundervisningen.

Verksamhetskulturen påverkar kvaliteten på den förskoleundervisning som barnen får.

Verksamhetskulturen omfattar alla aspekter i förskoleundervisningen, såsom arrangemang för stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisningen, utvärdering av pedagogiken och säkerheten i lärmiljön. Dessa aspekter preciseras närmare i enheternas läsårsplaner.

Ledaren för enheten och personalen har tillgång till bland annat följande planer och strukturer för att möjliggöra den överenskomna verksamhetskulturen:

- Förskoleundervisningens läsårsplan
- **Förskoleundervisningens och den grundläggande utbildningens elevvårdsplan**
- Jämlikhet- och likabehandlingsplan
- Handlingsplan för förebyggande och ingripande mot mobbning
- Stödteam
- Säkerhets och räddningsplan för småbarnspedagogiken
- Stadens krisplan

Verksamhetskulturen ska utvärderas och utvecklas så att den stödjer målen för förskoleundervisningen. I utvecklandet är det viktigt att beakta att vissa faktorer som påverkar verksamhetskulturen är dokumenterade och allmänt kända, andra är omedvetna och ibland även oavsiktliga. Verksamhetskulturen påverkar alla som tar del av den, oberoende om de är medvetna

om dess betydelse och effekter eller inte. Det är viktigt att alla vuxna som arbetar med barnen är medvetna om att deras sätt att agera och kommunicera överförs till barnen.

Ledaren för enheten och personalen har tillgång till bland annat följande planer och strukturer för att möjliggöra den överenskomna verksamhetskulturen:

- Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU)
- Kvalitetsutvärderingssystem för småbarnspedagogik (Valssi)
- Teamets pedagogiska avtal
- Kundundersökningar
- Elevvårdsplanen och dess utvärdering
- Årsklocka för övergångar mellan förskole och grundskoleundervisning

Att utveckla verksamhetskulturen förutsätter ledning av arbetssätt och pedagogik, att personalens och barnens delaktighet säkerställs samt engagemang i gemensamma arbetssätt. Ansvaret för utvecklingen ligger hos utbildningsanordnaren och de personer som leder förskoleundervisningen. Verksamhetskulturen utvecklas bland annat genom att pröva mångsidiga arbetsmetoder, nya lösningar för lärmiljöer och undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande, samt genom att utveckla yrkeskompetens i samarbetsnätverk. Systematisk självvärdering och kontinuerlig utveckling är en naturlig del av vardagen i förskoleundervisningen.

Ledaren för enheten och personalen har tillgång till bland annat följande planer och strukturer för att möjliggöra den överenskomna verksamhetskulturen:

- Varje medlem av personalen inom förskole- och småbarnspedagogiken har ansvar för pedagogiskt ledarskap i sitt arbete, ledaren för enheten skapar möjligheter för detta
- Kommunens och enhetens gemensamma arbetsmetoder
- Utvecklingssamtal på enhets- och/eller teamnivå
- Utbildningar som upprätthåller och utvecklar kompetensen

I utvecklingsarbetet är det viktigt att höra både barns och vårdnadshavares erfarenheter och åsikter. Samarbete med småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen samt professionella inom stöd och elevvård är nödvändigt för att säkerställa en smidig lärtig och välmående för barnen.

Ledaren för enheten och personalen har tillgång till bland annat följande planer och strukturer för att möjliggöra verksamhetskulturen:

- Förskole- och den grundläggande utbildningens elevvårdsplan
- Kundundersökning
- Barnintervjuer/enkäter
- Familjeintervjuer/enkäter

Gemensam förskoleundervisning för alla

Utvecklingen av verksamhetskulturen utgår från en gemensam förskoleundervisning för alla. Förskolans verksamhetskultur utvecklas och organiseras enligt principer för inkludering och är en

del av den pedagogiska verksamheten. En inkluderande verksamhetskultur främjar barns delaktighet och lärande samt svarar för alla barns olika behov. Barnen har rätt att tillhöra en grupp, delta i gemensam verksamhet och utvecklas enligt sin egen potential med hjälp av styrkor och positiva lärupplevelser tillsammans med sina jämnåriga. För barnen planeras lämpliga utmaningar, och det säkerställs att barnet får det stöd som krävs för att kunna delta i förskoleundervisningen samt undervisningsarrangemang som främjar lärande. Undervisningsarrangemangen tar hänsyn till tillgänglighet och tillgänglighetsanpassning. Det är viktigt att barnen får uppleva att de är viktiga, att de blir uppskattade och att deras åsikter och handlingar har betydelse.

Ledaren för enheten och personalen har bland annat följande planer och strukturer till sitt förfogande för att möjliggöra den överenskomna verksamhetskulturen:

- Barnets plan för småbarnspedagogik och förskoleundervisning
- Teamets pedagogiska avtal
- Planering av stöd och stödmenyn

Verksamhetskulturen stödjer språklig och kulturell mångfald, öppen interaktion samt utveckling av gemenskapsbaserade arbetssätt. I förskolans verksamhet syns de språk, kulturer, religioner och livsåskådningar som finns representerade i barngruppen. I en språkligt medveten förskola uppmuntras barnen till interaktion och att agera som en del av sin kamratgrupp. De vägleds i att ta hänsyn till andra och att respektera individens egenheter. På så vis skapas en grund för att kunna fungera i ett mångfaldigt samhälle.

Ledaren för enheten och personalen har bland annat följande planer och strukturer till sitt förfogande för att möjliggöra den överenskomna verksamhetskulturen:

- Plan för jämställdhet och likabehandling

Glädje av lärande och insikt

Förskolans verksamhetskultur främjar lärande för alla som är en del av förskolegemenskapen. Förskolegemenskapen uppmuntrar till att pröva, försöka och göra misstag samt att se det positiva i olika situationer. Framgångar och upptäckter firas tillsammans. Olika evenemang, utflykter och högtider berikar förskolans kulturella årscykel.

Ledaren för enheten och personalen har bland annat följande planer och strukturer till sitt förfogande för att möjliggöra den överenskomna verksamhetskulturen:

- Positiv pedagogik syns i vardagen

Förskoleundervisningen genomförs så att det finns utrymme för barnens lek, initiativ och experimenterande. Barnen uppmuntras att uttrycka sig själva och att i sin egen takt öva på och lära sig olika färdigheter, kunskaper och arbetssätt. Leken har en viktig roll i bland annat barns språkutveckling, inläring av nya färdigheter, bearbetning av känslor och utveckling av kulturell identitet. I förskolan får barnen leka spontant och lära sig nya lekar och spel. Leken används i undervisningen på ett mångsidigt sätt i olika former.

Ledaren för enheten och personalen har bland annat följande planer och strukturer till sitt förfogande för att möjliggöra den överenskomna verksamhetskulturen:

- Aktiv utveckling av lärmiljöer som svarar mot vardagens behov

Barnet som delaktig och aktör i sitt eget liv

Verksamhetskulturen stödjer samarbete, gemensamt ansvarstagande och delaktighet. Personalen har som uppgift att säkerställa att alla barn får uttrycka sina åsikter och uppfattningar samt att barnens idéer och initiativ beaktas i verksamheten. De får erfarenheter av att delta i beslutsfattande som rör förskolegruppen och i olika arbetsuppgifter. Barnens beslut och verksamhet utvärderas tillsammans, och barnen handleds successivt till att ta gemensamt ansvar. På så vis får barnen erfarenheter av delaktighet och att vara aktiva aktörer i sitt liv.

Ledaren för enheten och personalen har bland annat följande planer och strukturer till sitt förfogande för att möjliggöra den överenskomna verksamhetskulturen:

- Teamets pedagogiska avtal

Välbefinnande och en trygg vardag

Verksamhetskulturen stöder öppen växelverkan mellan barnen, mellan barn och personal samt mellan de vuxna. Ömsesidig respekt, omtanke och en attityd av att bry sig om varandra och omgivningen genomsyrar verksamheten. Barnen uppmuntras och handleds att känna igen, uttrycka och reglera olika känslor. De får också vägledning i att ta hänsyn till andra i konfliktsituationer.

Inom förskoleundervisningen värnas hela gemenskapens fysiska, psykiska och sociala trygghet. Barn ska skyddas mot våld, mobbning och andra trakasserier. Ett barn har rätt att få tröst när det behövs. Mobbing, våld och trakasserier är inte tillåtna inom förskoleundervisningen. Mobbing identifieras, åtgärdas och förebyggs medvetet och systematiskt som en del av utvecklingen av verksamhetskulturen. En viktig del i att förebygga mobbing är att stöda barnens kamratrelationer och hela gemenskapens välmående. Personalen har en central roll i att stöda barnens övning och utveckling av sociala och emotionella färdigheter. Tillsammans med barnen övar man på att känna igen och lösa konflikter på ett konstruktivt sätt. Den vuxnas närvaro och vägledning i interaktionssituationer är viktig. Vid trakasserier, mobbing eller våldsincidenter förs samtal med barnets vårdnadshavare och man söker gemensamt lösningar.

Inom förskoleundervisningen läggs vikt vid hälsosamma levnadsvanor. Barnen rör på sig mångsidigt både inomhus och utomhus, och de får vägledning i att undvika långvarigt sittande samt att variera arbetsställningar. Barnen deltar även under förskoleåret i simundervisning som ordnas av staden. Förskoleundervisningsdagen innehåller även möjlighet till lugn och återhämtning. Barnen vägleds i att agera tryggt i lärmiljöerna. I de trygghetsskapande rutinerna följs de säkerhetsprinciper och planer som beskrivs i kapitlet Elevhälsa.

Lärmiljöer i förskoleundervisningen och praxis för deras utvärdering

I Grankulla är allt nära. Närmiljön är mångsidig och tjänster som erbjuds av samarbetspartners är lättillgängliga, till exempel simhall, bibliotek och DigiLab. Dessutom finns det goda transportförbindelser till grannkommunerna.

Vid planeringen av lärmiljöer beaktas både den digitala och den fysiska tillgängligheten, så att utrustningen är tillgänglig för barnen. Barnens behov, åsikter och intressen tas i beaktande vid planeringen och användningen av lärmiljöer. Detta leder till exempel till bildandet av flexibla smågrupper och anpassning av lekmiljöer.

Lärmiljöer, både psykiska och fysiska, utvärderas och utvecklas tillsammans med personal och barn. I förskolegrupperna används olika verktyg för att utvärdera och utveckla lärmiljön, såsom

SpråkPedas avsnitt 1, teamets pedagogiska avtal, stödmenyn och symbolkort för att stöda barnens delaktighet.

Samarbete med småbarnspedagogiken och övergången till förskoleundervisningen

Information om barnets lärande överförs till den kommande förskolegruppen vid möten mellan personal inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen. Innan förskoleåret börjar ordnas överföringsmöten mellan personalen i småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen. För barn som har flyttat från en annan kommun eller privat enhet ordnas överföringsmöten i samarbete med vårdnadshavarna och barnets tidigare småbarnspedagogiska enhet.

När ett barn övergår från småbarnspedagogik till förskoleundervisning får barnen möjlighet att bekanta sig med förskoleundervisningen året innan förskolan börjar. Under maj månad får blivande förskolebarn, i mån av möjlighet, träffa sina blivande lärare.

Målet med samarbetet är att skapa en enhetlig lärtig för barnet. Det är viktigt att barnet får uppleva gemenskap och känsla av samhörighet. Att veta var man börjar i förskola, träffa personalen och andra blivande förskolebarn ger trygghet.

Samarbete med nybörjarundervisningen och övergången till grundskolan

Samarbetet mellan förskoleundervisningen och nybörjarundervisningen planeras och utvärderas enligt årsklockan. Koordinatorerna för skolornas övergångsfas kallar samman lärare i förskoleundervisning och nybörjarundervisning. I årsklockan beskrivs gemensamma evenemang med nybörjar- undervisningsklasserna samt samarbetsstrukturer för övergångsfasen, såsom tidtabeller och rutiner för informationsöverföring.

Under förskoleåret bedrivs planerat samarbete mellan förskolan och grundskolan. Målet är att barnet ska få erfarenheter av skolmiljön tillsammans med bekanta vuxna och barn. Skolans personal och elevvården besöker tidvis förskolegrupperna.

På våren besöker förskolegrupperna ettornas klasser för att bekanta sig med lektionerna. De blivande skolbarnen äter i skolans matsal. Överföringsmöten om barnets lärande ordnas i samarbete mellan personalen i förskoleundervisningen och de blivande lärarna i årskurs ett. I maj ordnas en skoldag där förskolebarnen träffar sina blivande lärare. De blivande skolbarnen bjuds även in till enskilda evenemang på skolan.

Samarbete med vårdnadshavarna

Personalen inom förskoleundervisningen har ett nära samarbete med vårdnadshavarna. Personalen informerar vårdnadshavarna om barnets dag vid lämning och hämtning. Öppen och aktuell kommunikation stärker förtroendet mellan vårdnadshavare och personal. I vecko- eller månadsbrev beskrivs förskolegruppens verksamhet och mål för vårdnadshavarna.

Samarbete sker också genom årliga vårdnadshavarmöten, andra evenemang och barnets individuella samtal. Personalen utvärderar samarbetet med vårdnadshavarna bland annat inom ramen för Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) och i samtal kring barnets plan för småbarnspedagogik och förskoleundervisning, där vårdnadshavarna ges möjlighet för feedback.

I Grankulla används arbetsmetoden Föra barn på tal (FBT). Samtal erbjuds vårdnadshavarna vid behov, preventivt eller om det uppstår förändringar.

Samarbete med elevvården

Elevvårdspersonal (rådgivningen och elevvårdens kurators- och psykologtjänster) samarbetar med personalen i förskoleundervisningen för att stödja barnens välbefinnande, utveckling, tillväxt och lärande genom att vid behov delta i bedömningen av barnets individuella behov av stöd och planeringen av stödet samt i mångprofessionella expertgrupper som sammankallas vid behov. Målet är att den gemensamma enhetsspecifika elevvårdsgruppen har representation från elevvårdstjänsterna.

Elevvårdstjänsterna erbjuder konsultation till personalen inom förskoleundervisningen i ärenden som rör barn som deltar i förskoleundervisningen. Tidig konsultation är elevvårdens primära serviceform för att stödja barnet.

I elevvårdstjänsternas arbete inom förskoleundervisningen betonas samarbetet med vårdnadshavarna, bland annat genom klientarbete, konsultation och mångprofessionella expertgrupper.

Yrkespersoner inom elevvårdstjänsterna deltar i Grankullas styrgrupp för elevvård, där det regionala samarbetet planeras och där man även utvärderar hur elevvården inom förskoleundervisningen fungerar lokalt.

Lokal precisering

4 Principer för förskoleundervisning

Mångsidiga arbetssätt i förskoleundervisningen i Grankulla

Mångsidiga arbetssätt i olika gruppsituationer i samarbete med personal hjälper barnen att bli medvetna om sitt eget lärande och tänkande. Det är viktigt att de får en positiv bild av sig själv. Mångsidighet gör lärtigen rolig och motiverar barnen till nya upplevelser. De olika arbetsmetoderna bygger på lekfullhet och åldersanpassad verksamhet. I förskoleundervisningen erbjuds möjligheter till lek, aktiviteter, experimentkultur, upplevelsebaserat lärande, att ifrågasätta, förundran, utforskning, problemlösningsförmåga, målinriktad verksamhet och självständigt agerande.

Lämpliga arbetssätt väljs så att barnets naturliga nyfikenhet och det aktiva agerandet stöder barnens lärtig. Personalen beaktar också barnens olika sätt att arbeta och stöder barnens utveckling.

Under verksamhetsperioden och i slutet av den samlas feedback från vårdnadshavare och barn, till exempel genom samtal och enkäter. Utvecklingsförslag utifrån feedbacken granskas i gruppens personalteam. Vår språk- och kulturlärare och specialläraren inom småbarnspedagogik deltar i teamet vid behov.

Utvärdering som stöd för undervisning och lärande i förskoleundervisningen i Grankulla

Övergången från hemmet eller en tidigare småbarnspedagogisk enhet till förskoleenheten och från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen är viktiga livsskederna för barnen. En lyckad övergång stöder barnens välbefinnande, känsla av trygghet samt förutsättningar för tillväxt och lärande. Processer för övergångar utvärderas och utvecklas i samarbete med personalen.

Vid övergångar till förskoleundervisning eller grundläggande utbildning utnyttjas tidigare och kommande lärares expertis om hur barnets tillväxt och lärtig fortskrider och hur de kan stödas, särskilt då det gäller beslut om en avvikande tid för skolstart.

Information om utvärdering överförs särskilt vid övergångsmöten mellan förskola och grundskoleundervisningens personal. Läraren inom förskoleundervisningen skriver en sammanfattning baserad på barnets plan för småbarnspedagogik och förskoleundervisning. Läraren för grundläggande utbildningen kallar läraren inom förskoleundervisningen samt vid behov speciallärare inom småbarnspedagogik och språk och kulturlärare till övergångsmöten. Vid behov hålls mer individuella informationsöverföringsmöten där barnets vårdnadshavare samt exempelvis elevvårdspersonal deltar.

När ett barn byter förskoleenhet ansvarar den avlämnande enheten för att överlämna barnets plan för småbarnspedagogik och förskoleundervisning till vårdnadshavarna som sedan överlämnar barnets dokument till den nya förskoleenheten. Ett överföringsmöte hålls när ett barn byter förskoleenhet inom den finskspråkiga förskoleundervisningen i kommunen. Den mottagande förskoleenheten ansvarar för att arrangera informationsöverföringsmötet.

Vårdnadshavarnas delaktighet är viktigt vid utvecklandet av förskoleundervisningen. Personalen uppmuntrar vårdnadshavarna att aktivt ge respons om gruppens verksamhet, till exempel dagliga möten. Regelbundna samtal och vårdnadshavarkvällar är också tillfällen att ge och få respons. Förskoleundervisningen erbjuder även vårdnadshavarna möjlighet att ge mer omfattande respons genom regelbundna enkäter. Resultaten från dessa enkäter används för att utveckla förskoleverksamheten.

Personalen inom förskoleundervisningen utvärderar sin verksamhet genom att spegla den mot mottagen respons från barn och vårdnadshavare samt genom att utvärdera hur gruppens egna uppsatta mål har uppnåtts. Feedback från vårdnadshavare och barn diskuteras exempelvis vid teammöten och enheternas pedagogiska möten. Personalen deltar också i enheternas egna utvärderingar och personliga utvecklingssamtal. Baserat på dem, kompletterar de sitt kunnande genom fortbildning.

I Grankulla ges varje barn ett närvarointyg för förskoleundervisning. Barnen kan även få ett formellt intyg över deltagande i förskoleverksamhet vid läsårets slut. Det formella intyget över deltagande ges på vårdnadshavarens begäran.

Syftet med utvärderingen av verksamheten är att säkerställa genomförandet av småbarnspedagogiklagen och stödja utvecklingen av småbarnspedagogiken samt stöda barnets utveckling, lärtig och välbefinnande. Målet med utvärderingen är kontinuerlig utveckling av verksamheten genom självreflektion. Utvärderingen kvalitativ och systematisk. Utvärdering görs bland annat enligt programmet från Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) och kommunala behov. Utvärdering görs genom Kvalitetsutvärderingssystemet för småbarnspedagogik (Valssi). Valssi ger resultat både på kommunal nivå och enhetsnivå.

Gemensamma mål, undervisningen och lärområden i förskoleundervisningen i Grankulla

I förskoleundervisningen i Grankulla betonas funktionalitet, att göra själv och jobba upplevelsebaserat. Dessa metoder stärker barnets förmåga att lära sig och ta till sig nya

kunskaper. Barnet ges möjlighet till positiva lärupplevelser. Målet är att hitta lämpliga sätt för varje barn att lära sig. Förutom kognitiva färdigheter uppmuntras barnen i förskoleundervisningen att röra på sig och ha roligt. Det är viktigt att personalen är engagerad och deltar aktivt i verksamheten.

Barnens intressen kan bearbetas genom teman och projektinriktad verksamhet av olika längd, där olika lärstigsmål i förskoleundervisningen kan inkluderas och att lära sig genom lek kan gynnas.

I förskoleundervisningen skapas en trygg och tillåtande atmosfär där barnen vågar fråga, förundras, göra misstag och lära sig. Barnet ges möjlighet att experimentera och göra upptäckter både individuellt och i grupp. De dagliga situationerna i förskoleundervisningen erbjuder möjligheter att utveckla språkliga färdigheter.

Det är viktigt att personalen deltar i barnens reflektioner utan att ge svar eller ta ställning. I gemensamma reflektioner kommer olika synpunkter fram och barnen lär sig att lyssna på andra och respektera olika åsikter.

I förskoleundervisningen i Grankulla betonas exempelvis hållbar utveckling, känslor och kompisfärdigheter samt språk och kultur. Vi tror att naturen som lärmiljö möjliggör en helhetsmässig och funktionell upplevelse där miljöundervisning och förskoleundervisningens innehåll integreras smidigt. I förskoleundervisningen får barnen vägledning i hållbar konsumtion som skyddar naturen, återvinning och sortering samt energibesparing när det är möjligt. Tanken är att alla kan bidra på sitt sätt.

I Grankulla och dess närmiljö finns mycket historik och perspektivet på det förflutna integreras i barnens förskolans vardag.

Grani DigiLab är en lärmiljö där ny teknik används, såsom 3Dutskrift, programmering, förstärkt verklighet och virtuell verklighet. Småbarnspedagogiken i Grankulla har utvecklat verktygen Diträdet och Framtidens forskare, som stödjer åldersanpassad utveckling av barns digitala färdigheter. I utvecklingen av digitala färdigheter är lek utgångspunkten. I Diträdet beskrivs utvecklingen av barns digitala färdigheter och övningar åldersvis. Ett exempel på forskningsuppgifter relaterade till vetenskap och naturfenomen är de materialpaket som cirkulerar i enheterna.

- **Mina många uttrycksformer i förskoleundervisningen i Grankulla**

Förskoleundervisningens uttrycksformer är kreativa och stöder varje barns unika personlighet. Barnens idéer och intressen är utgångspunkten för konstnärliga upplevelser och uttryck. I det kreativa betonas upplevelse, individualitet och helhet.

- **Språkets rika värld i förskoleundervisningen i Grankulla**

Grankulla är en tvåspråkig stad där både våra inhemska språk är starkt närvarande i barnens vardag.

Många av barnen som deltar i förskoleundervisningen kommer från två eller flerspråkiga familjer. Språken får höras och synas i förskolans vardag. Barnens språkliga utgångspunkter beaktas i förskoleundervisningen och utvecklingen av finska/svenska som andraspråk beaktas.

Vi behöver språket för att tänka och uttrycka oss. De dagliga situationerna i förskoleundervisningen erbjuder utmärkta möjligheter att utveckla språkliga färdigheter. Vårt centrala mål är att berika barnets språk, det vill säga väcka och öka barnets intresse för talade och skrivna språk.

- **Jag och vår gemenskap i förskoleundervisningen i Grankulla**

I förskoleundervisningen används berättelser, traditionella lekar, sånger och drama samt annat material som böcker om Grankulla. Barnkulturen inkluderar också barnens eget skapande, såsom lekar, ramsor, rim och sånger. I förskoleundervisningen bekantar vi oss med Grankullas kulturhistoriska miljö.

- **Jag utforskar min omgivning**

I förskoleundervisningen i Grankulla lär vi barnen, med hänsyn till stadens värdegrund, att värdesätta naturen, hållbar utveckling och koldioxidneutrala alternativ. I vardagen får barnen lära sig att observera sin omgivning och därigenom förstå, jämföra, kategorisera, strukturera och benämna matematiska händelser och begrepp. Tillsammans med barnen observeras och diskuteras vardagliga teknologiska lösningar, deras egenskaper och funktion.

- **Jag växer och utvecklas**

Förskoleundervisningens uppgift är att lägga grunden för en livsstil som värdesätter hälsa och välbefinnande samt fysisk aktivitet, och att utveckla barnens hälsokunskap och säkerhetsfärdigheter.

I Grankullas förskoleundervisning följs de nationella riktlinjerna för dagliga motionsrekommendationer. Förskolegrupperna rör sig varje vecka i skogen och näromgivningen, huvudsakligen till fots.

- **Särskilda frågor om språk och kultur i förskoleundervisningen i Grankulla**

I Grankulla erbjuds språkbadsundervisning på svenska för barn från finskspråkiga familjer i språkbadsenheten. Språkbadsundervisningen i Grankulla börjar i regel senast när barnen är 5 år gamla, ett år före förskoleåldern. På så sätt har barnen som börjar i förskolegruppen tillräckliga språkliga färdigheter för att delta i förskoleundervisningen på språkbadspråket som börjar på hösten.

Vårdnadshavarna uppmuntras att använda sitt modersmål mångsidigt i familjens vardag. I förskoleundervisningens samarbete med vårdnadshavare och olika kulturgrupper bekantar vi oss med språk, kulturer och åskådningar. Barnens hemspråk syns och hörs i vardagen.

Vårdnadshavarna har vid behov rätt till tolk vid samtal med personalen. Användningen av tolk fungerar också som en rättssäkerhet för personalen.

Utgångspunkten för förskoleundervisningens verksamhetskultur är språkmedveten pedagogik. Personalen har en öppen inställning till olika språk och kulturer. Språkmedvetenhet beaktas i den dagliga verksamheten. Barnen får använda de språk de behärskar när de leker. Personalen förstår betydelsen av barnets eget språk och ser det som en rikedom. Barn som behärskar andra språk än undervisningsspråket uppmuntras att visa sina språkkunskaper. I förskoleundervisningen bekantar vi oss med det andra inhemska språket som en naturlig del av förskolans vardag.

I Grankulla stöds barnens språkkunskaper samt språk- och kulturidentitet. För att stöda språkutvecklingen används olika pedagogiska material. Hur detta förverkligas skrivs in i barnets plan för småbarnspedagogik och förskoleundervisning.

Enheterna samarbetar också regelbundet med Grankullas bibliotek genom biblioteksbesök och tambursbiblioteksverksamhet. Förskoleundervisningen och biblioteket samarbetar för att utveckla verksamhetsmodeller som stärker läskulturen och språkmedvetenheten.

Undervisning i svenska/finska som andraspråk ges till de barn vars hemspråk är ett annat än svenska/finska och när gruppens lärare tillsammans med språk- och kulturläraren bedömer att barnet behöver stöd i utvecklingen av finskan/svenskan. S2-undervisningen är planmässig och målmedveten. Planen antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik och förskoleundervisning. Gruppens lärare ansvarar för planeringen, genomförandet och utvärderingen av S2-undervisningen.

Utvärdering som stöd för undervisning och lärande

Personalen inom förskoleundervisningens regelbundna självutvärdering är en förutsättning för att upprätthålla och utveckla kvaliteten i förskoleundervisningen. Lärarna använder den utvärderingsinformation och dokumentation de får i den pedagogiska planeringen av verksamheten. Utvärderingen baseras på mångsidig dokumentation och uppföljning av barnets arbete och beteende samt lästigs framsteg inom olika kunskaps och färdighetsområden. Feedback från barn och vårdnadshavare i olika samtal beaktas i utvecklingen av verksamheten.

Utvärdering samlas in från barnen genom intervjuer eller genom att skicka en enkät hem för familjen att fylla i tillsammans. Intervjuerna kan handla om bland annat vänskapsrelationer, preferenser och egna framgångar. Informationen från intervjuerna är viktigt för att utveckla förskoleverksamheten.

5 Stöd för lärande och deltagande i förskoleundervisning

Principer för att ordna stöd

Enhetsledaren bildar förskolegrupper på ett sätt som gör det möjligt för läraren inom förskoleundervisning att beakta barngruppens behov och styrkor. Vid behov sker gruppindelningen i samarbete med specialläraren inom småbarnspedagogik och/eller med språk och kulturläraren inom småbarnspedagogik. Ledaren ska se till att personalen får nödvändig fortbildning eller att kompetensen stärks till exempel genom konsultation av speciallärare inom småbarnspedagogik.

Inom förskoleundervisningen används, förutom observation, olika verktyg för att tidigt identifiera inlärningssvårigheter. Läraren för förskoleundervisningen och specialläraren inom småbarnspedagogik samarbetar tätt för att planera vilka verktyg som används under läsåret enligt stadens gemensamma riktlinjer.

För att följa upp flerspråkiga barns kunskaper i undervisningsspråket används lämpliga material och metoder som hjälper till att följa barnets språkutveckling och identifiera eventuella inlärningssvårigheter. Läraren för förskoleundervisningen, språk och kulturläraren inom småbarnspedagogik samt vid behov specialläraren inom småbarnspedagogik planerar tillsammans vilka verktyg som används för varje barn.

Grupp-specifika stödformer planeras i samarbete mellan ledaren, läraren för förskoleundervisningen, specialläraren inom småbarnspedagogik och vid behov språk och kulturläraren inom småbarnspedagogik. Dessa dokumenteras mer detaljerat i läsårsplanen, som utvärderas och justeras under förskoleåret utifrån uppkomna behov. Ansvar för genomförandet av

stödet ligger hos läraren i gruppen. Hela gruppens personal deltar i genomförandet av stödet. Andra yrkespersoner som kan delta i genomförandet av stödet är till exempel speciallärare inom småbarnspedagogik, språk och kulturläraren inom småbarnspedagogik och skolkurator.

Enhetens ledare ser till att läsårsplanen upprättas. Om det behövs ändringar i planen gällande stödåtgärder, informerar läraren enhetsledaren, som ser till att nödvändiga personer deltar i att precisera eller uppdatera läsårsplanen.

Läraren för förskoleundervisningen ansvarar för bedömningen av behovet av barnspecifikt stöd. I bedömningsprocessen och i utarbetandet av planen för genomförandet av stödet deltar även speciallärare inom småbarnspedagogik samt vårdnadshavare. Barnets åsikt kan vid behov utredas med hjälp av bildstöd. Ansvar för genomförandet av barnspecifika stödåtgärder ligger hos läraren för förskoleundervisningen. Läraren för förskoleundervisningen ser till att stödets tillräcklighet bedöms vid behov och minst en gång per år i samarbete med speciallärare inom småbarnspedagogik och vårdnadshavare. Mer information i kapitel 5.3.

Kontinuerligt stöd från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen och förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen

Vid övergången från småbarnspedagogik till förskoleundervisning ordnar läraren inom småbarnspedagogik ett överföringsmöte tillsammans med läraren för förskoleundervisningen och specialläraren inom småbarnspedagogik.

Representanter för elevvården och speciallärarna inom grundskolan samarbetar under förskoleåret med personalen inom förskolan och specialläraren inom småbarnspedagogik.

Samarbetet och dess tidtabeller beskrivs mer detaljerat i förskolans och nybörjarundervisningens årsklocka.

När det gäller barn som får barnspecifika stödåtgärder, ordnar specialläraren inom småbarnspedagogik ett individuellt överföringsmöte med speciallärarna inom grundskolan. För barn som får gruppsspecifika stödformer bedöms behovet av ett individuellt överföringsmöte från fall till fall i samarbete mellan läraren för förskoleundervisningen, specialläraren inom småbarnspedagogik och specialläraren inom grundskolan.

I Grankulla hör förskoleundervisningen till småbarnspedagogiska tjänster och är en integrerad del av småbarnspedagogiken. Förskoleundervisningen och den kompletterande småbarnspedagogiken ses som en enhetlig helhet, vilket möjliggör flexibel planering av kontinuerligt stöd under hela dagen för småbarnspedagogik och förskola.

Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och gruppsspecifika stödformer

Specialläraren inom småbarnspedagogik arbetar i förskolegrupperna enligt läsårsplanen. Verksamheten planeras, genomförs, utvärderas och utvecklas tillsammans med förskolegruppens personal. Specialläraren och läraren planerar verksamheten tillsammans. Den pedagogiska kompetensen hos personalen stärks och delas i enhetens pedagogiska team. Barnets lärande och deltagande i förskoleundervisningen stöds även av elevvårdens personal (psykolog, skolkurator och hälsovårdare från barnrådgivningen).

Dessutom som strukturella arrangemang:

- Pedagogiskt- och/eller vårdförstärkt grupp eller vid behov en förminskad grupp

- Specialassistentresurs

De strukturella arrangemangen riktas till förskolegruppen enligt dess behov och i enlighet med Grankullas process för att ordna stöd. Närmare beskrivet i Grankullas handbok för stöd.

- **Rutiner och ansvar för observation, kartläggning och genomförande av gruppsspecifika stödformer**

Allmän stödundervisning ges i huvudsak av den lärare som ansvarar för förskolegruppen och i första hand ligger fokus på lärområdena. Samarbetet mellan gruppens lärare och specialläraren inom småbarnspedagogik är centralt i planeringen, genomförandet, utvärderingen och utvecklingen av den allmänna stödundervisningen. Detta beskrivs noggrannare i enhetens läsårsplan.

Lärarna för förskoleundervisningen ansvarar för stödundervisningen i undervisningsspråket.

Undervisning som ges av specialläraren inom småbarnspedagogik i samband med annan undervisning baserar sig på observation och kartläggning av gruppens behov. Kartläggningen görs av läraren och specialläraren och undervisningen riktas till stödbehov och utmaningar som observerats på gruppnivå och som kan påverkas genom samundervisning eller kompanjonsundervisning. Vid behov kan undervisningen även riktas till en mindre grupp genom flexibla kompanjonsundervisningsarrangemang. Omfattningen av speciallärarens roll definieras årligen på basen av gruppernas behov i enhetens läsårsplan.

Specialläraren inom småbarnspedagogik kan också ge konsultation till personalen som arbetar i gruppen. Konsultationen kan till exempel bestå av beredning, delning eller modellering av specialpedagogisk kompetens och material.

Bedömning av behovet av barnspecifikt stöd

Läraren för förskoleundervisningen, personalen i förskolegruppen och specialläraren inom småbarnspedagogik utvärderar regelbundet tillräckligheten av de gruppsspecifika stödformerna. Om läraren för förskoleundervisningen och specialläraren inom småbarnspedagogik bedömer att de gruppsspecifika stödformerna inte är tillräckliga för ett visst barn, kallar de vårdnadshavarna till ett bedömningssamtal. Initiativet till bedömningen kan också komma från vårdnadshavarna eller från yrkespersoner inom elevvården. Läraren för förskoleundervisningen och specialläraren inom småbarnspedagogik utarbetar planen för genomförande av barnspecifikt stöd i förskolan, baserat på samtalet med vårdnadshavarna. Vid behov kan yrkespersoner inom elevvården delta i bedömningen av barnets behov av stöd. Barnets tankar och åsikter beaktas i planeringen av stödet.

Plan för genomförande av barnspecifikt stöd

Läraren för förskoleundervisningen och specialläraren inom småbarnspedagogik ordnar ett samtal om barnets plan för småbarnspedagogik och förskoleundervisning, där behovet av barnspecifika stödåtgärder bedöms och en plan för stödet utarbetas tillsammans med vårdnadshavarna. Barnet deltar i planeringsprocessen enligt sin ålder och utvecklingsnivå. Förskolläraren och specialläraren utarbetar en plan för genomförande av barnspecifikt stöd i förskoleundervisningen.

Beslut om stöd

Vårdnadshavarna hörs enligt stadens hörandeprocess. Beslutet förbereds till den tjänsteinnehavare som har delegerats beslutanderätt.

Samarbete med vårdnadshavaren och barnet

Barnet och vårdnadshavarna har rätt att bli hörda vid bedömning, planering och beslutsfattande kring barnspecifika stödåtgärder. Genomförandet av planen och stödets tillräcklighet ska utvärderas vid behov, men minst en gång per läsår, i enlighet med barnets stödbehov och tillsammans med vårdnadshavarna. Barnets åsikter och tankar kartläggs genom samtal och observation av barnets styrkor och stödbehov. Vid behov används hjälpmedel för att ta reda på barnets åsikt. Om ett förvaltningsbeslut krävs för stödåtgärderna, följs Grankullas förvaltningsbeslutsprocess.

Yrkes- och sektorsövergripande samarbete

I Grankulla följs en elevvårdsplan på kommun- och välfärdsområdesnivå. I varje förskoleenhet samlas en gemensam elevvårdsgrupp, till vilken även vårdnadshavare bjuds in att delta. Enhetens ledare fungerar som sammankallande. Till gruppen bjuds även in förskolans kurator, psykolog samt hälsovårdare från barnrådgivningen. Under vårdnadshavarkvällarna informeras om både gemensam och individuell elevvård. Tyngdpunkten ligger på förebyggande arbete.

Vid behov ordnas individuell elevvård för barnet i samarbete med yrkespersoner inom elevvården från Västra Nylands välfärdsområde. Samarbetet kan ske till exempel genom anonym konsultation med en sakkunnig inom elevvårdstjänsterna, vars kompetensområden barnets ärende tillhör. Om det är nödvändigt att bilda en sektorsövergripande expertgrupp enligt lagen om elev och studerandevård, dokumenteras ärendena i elevvårdsjournalen. Mötet sammankallas i första hand av gruppens lärare. Vid detta möte kan man även behandla frågor som rör barnets lärande och hur förskolan fungerar för barnet, vilka dokumenteras i det pedagogiska dokumentet. Yrkespersoner inom elevvårdstjänsterna deltar vid behov och på begäran även i barnets individuella pedagogiska möten.

I förskolan bedrivs sektorsövergripande samarbete med olika aktörer. Samarbetet omfattar beskrivningar till utredande instanser, regelbundna samtal samt sakkunnigas deltagande i möten gällande barnets plan för förskoleundervisningen eller samarbetsmöten. Samarbetet och ansvaren dokumenteras i planen för genomförande av barnspecifika stödåtgärder i förskoleundervisningen.

Yrkespersoner inom elevvårdstjänsterna deltar i utbildningsanordnarnas styrgrupper för elevvård, där regionalt samarbete planeras och även förskolans elevvård utvärderas på utbildningsanordnarnivå.

Tidigarelagd läroplikt

Ett barn har rätt till tidigarelagd läroplikt om barnet bedöms behöva mer tid för att uppnå de mål som har ställts för förskole- och grundläggande utbildning på grund av en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsning i funktionsförmågan som påverkar inlärningsförmågan och den

övergripande utvecklingen. Vid beredningen av beslutet samarbetar man med experter inom småbarnspedagogiken samt förskole- och grundläggande utbildning, och eventuella utlåtanden eller utredningar som bifogats ansökan beaktas.

Närmare processer som gäller stöd samt tidigarelagd läroplikt beskrivs i Handboken för stöd

Vårdnadshavarna hörs enligt stadens hörandeprocess. Beslutet förbereds till den tjänsteinnehavare som har delegerats beslutanderätt.

Sjukhusundervisning och konsultativ sjukhusundervisningstjänst

- Sjukhusundervisning för ett barn som är patient inom den specialiserade sjukvården

I Grankulla följs de anvisningar och ansvarsfördelningar som gäller för tillfället i samarbete med den specialiserade sjukvårdens verksamhetsenhet. Specialläraren för förskolenheten svarar för att ansökningshandlingarna samlas. Hörande och beslut fattas enlighet med Grankullas beslutsprocess.

- Konsultativ sjukhusundervisningstjänst

I Grankulla följs de anvisningar och ansvarsfördelningar som gäller för tillfället i samarbete med den specialiserade sjukvårdens verksamhetsenhet.

Avvikande ordnande av barnets förskoleundervisning på grund av barnets hälsotillstånd

Förskoleundervisning ordnas utifrån barnets situation och behov. Under samtalet går igenom de rutiner som gäller för avvikande ordnande av barnets förskoleundervisning, de hälsorelaterade orsakerna samt vilka stödåtgärder som behövs för barnet. Vårdnadshavarna vägleds att lämna in en ansökan till utbildningsanordnaren samt att bifoga ett utlåtande från en yrkesutbildad person inom hälso och sjukvården. Beslutet bereds utifrån vårdnadshavarens ansökan och det sakkunnigutlåtandet, och fattas enligt Grankullas förvaltningsbeslutsprocess.

Inledande av den grundläggande utbildningen senare

Barnets skolstart kan skjutas upp med ett år om det är i barnets bästa intresse. I sådana fall kallar läraren inom småbarnspedagogik till ett möte med specialläraren för småbarnspedagogik, en representant för grundskolan och vårdnadshavarna för att behandla ärendet. Vårdnadshavarna uppmanas att fylla i ansökan om att börja grundskolan ett år tidigare eller senare än föreskrivet och bifoga psykologisk eller vid behov medicinsk utredning. Beslutet fattas i enlighet med förvaltningslagen och delegeringsbeslutet.

Vårdnadshavarna hänvisas till att ansöka om en förskoleplats samt vid behov en kompletterande småbarnspedagogikplats. I tilläggsuppgifterna i förskoleundervisningens ansökningsblankett antecknas beslutet om rätten att inleda den grundläggande utbildningen ett år senare än föreskrivet.

